



LUDENDO
DISCAMUS!

DOROTA
ŻUCHOWSKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania do języka łacińskiego i kultury antycznej dla szkoły ponadpodstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019



Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – Tomasz Damulewicz

Maria Pawłowska

dr Beata Rola

Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Translatio ars difficillima. Charakterystyka zagadnień związanych z translatoryką

Klasa / czas trwania lekcji

klasa II / 1godzina lekcyjna

Cele

ogólne: doskonalenie kompetencji językowych poprzez tworzenie poprawnego przekładu tekstu z języka łacińskiego na język polski; kształtowanie kompetencji kluczowych, wdrażanie do pełnego uczestnictwa w lekcji wszystkich uczniów (również mających SPE); kształcenie aktywnych postaw, przedsiębiorczości, konstruktywnego działania

szczegółowe: uczeń definiuje pojęcia „tłumaczenie”, „przekład”, „translacja”, „trawestacja/parafraza” oraz wskazuje różnice między nimi; tworzy antonimy i synonimy w języku łacińskim; formułuje własne opinie na temat pracy tłumacza; pracuje w grupie

Metody

słowne: wyjaśnienie; aktywizujące: heureka, sytuacyjna, giełda pomysłów; inne: zajęć praktycznych, korzystania z materiałów źródłowych, gramatyczno-tłumaczeniowa, analityczna.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa

Środki dydaktyczne

1. tablica multimedialna z oprogramowaniem: komputery z dostępem do Internetu, rzutnik;
2. strona internetowa: C. Valerivs Catvllvs, LXXXV
<<https://thelatinlibrary.com/catullus.shtml#85>> [dostęp 9 czerwca 2019]
3. Katullus (2005). Poezje. Wrocław, Ossolineum
4. słowniki polsko-łacińskie, red. L. Winniczuk lub <<https://pl.glosbe.com/pl/la>> [dostęp 7 czerwca 2019]
5. wydruki z wypisanymi typami emocji

Opis przebiegu lekcji

Nauczyciel przedstawia cele zajęć, po czym uczniowie, przy pomocy słownika, tłumaczą sentencję zawartą w temacie. Przytaczają rodzinę łacińskich wyrazów związanych z rzeczownikiem *translatio* (przekład) i podają ich polskie odpowiedniki. Nauczyciel nawiązuje dyskusję na temat różnic znaczeniowych pojęć: „tłumaczenie”, „przekład”, „translacja”, „trawestacja/parafraza”. Ustalane są definicje powyższych terminów oraz ich zakres semantyczny. Następnie nauczyciel zapisuje na tablicy zdanie: *Puer parvus, nimis longā, pullā inornatāque tunicā vestitus, virgā tenūi*

dormientem canem tetigit. Uczniowie podzieleni na grupy czteroosobowe mają za zadanie przetłumaczyć je na język polski. Każde tłumaczenie powinno być nacechowane emocjonalnie. Przedstawiciele grup losują typy emocji, jakie mają być zawarte w przekładzie (negatywne, neutralne, pozytywne). Celem ćwiczenia jest uświadomienie, jak emocje mogą wpłynąć na jakość przekładu. Po kilku minutach czytają przetłumaczone zdania oraz zapisują je na tablicy. Dokonują porównania przekładów, po czym podkreślają słowa, które zostały przetłumaczone rozbieżnie, w zależności od typu emocji; konfrontują je z łacińskimi odpowiednikami. Dzięki temu ćwiczeniu uczniowie uświadamiają sobie, jak wiele znaczeń można znaleźć w słowniku pod jednym hasłem i jak bardzo emocje mogą zniekształcić wybór tego najbardziej odpowiedniego. Wskazują cechy dobrego tłumaczenia. Na zakończenie zajęć nauczyciel wyświetla na tablicy multimedialnej łaciński epigram miłosny autorstwa Katullusa wraz z tłumaczeniem (Katullus, 2005:124) oraz zadaje pracę domową: 1. obowiązkowa, na ocenę: dokonaj własnej nacechowanej emocjonalnie trawestacji epigramu.

2. dla chętnych: zinterpretuj wypowiedź Bernarda Shaw'a: *Tłumaczenia są jak kobiety - albo piękne, albo wierne*. Praca nie powinna przekraczać 300 słów.

Na zakończenie zajęć nauczyciel dokonuje krótkiej ewaluacji bezpośredniej: uczniowie przytaczają polskie brzmienie sentencji zawartej w temacie lekcji, podają różnice pomiędzy pojęciami: „tłumaczenie”, „przekład”, „translacja”, „trawestacja/parafraza”, wymieniają cechy dobrego przekładu etc.

Komentarz metodyczny

Treści kształcenia zawarte w powyższym scenariuszu nie figurują w programie *Ludendo discamus!* Jest to temat uzupełniający, który proponuje się do realizacji w klasie drugiej, jako suplement, np. po wprowadzeniu *participium praesentis activi lub indicativus perfecti activi*. Podczas zajęć kształtowane są kompetencje kluczowe: zdolność interpretacji języka obcego w odpowiednim kontekście, logiczne rozumowanie, kompetencje interpersonalne, kreatywność i innowacyjność. Sprzyjają temu odpowiednio dobrane metody i formy pracy, które uwzględniają również SPE uczniów. Podczas tworzenia przekładu uczniowie w sposób świadomy kierują swoimi emocjami i wyrażają je w tłumaczeniu zdania za pomocą odpowiednio dobranych słów. Doskonałą przy tym umiejętnością bardzo przydatną w sytuacjach stresowych, jak egzamin czy rozmowa kwalifikacyjna. Ważne jest, aby podczas prowadzenia zajęć nauczyciel stosował się do zasad konstruktywistycznej koncepcji kształcenia, na której opiera się program, m.in. zachęcał do kreatywności w tworzeniu własnego przekładu, nie sterował tokiem myślenia uczniów, przyzwalał na błędy etc. Obowiązkowe zadanie domowe jest kompletną ewaluacją wiedzy i umiejętności, jakie uczniowie posiadli na zajęciach, dlatego proponuję, aby zostało ono ocenione. Dodatkowo zmobilizuje

to uczniów do zaangażowania się w pracę nad przekładem. Dla szczególnie uzdolnionych przewidziane jest zadanie specjalne. Doskonali ono umiejętność wyrażania i interpretacji własnych poglądów. Informację zwrotną na temat zajęć nauczyciel może uzyskać dzięki pisemnym odpowiedziom uczniów na pytania. Warto już na początku lekcji, po podaniu tematu i celów, poprosić o odpowiedź: co uczniowie wiedzą już na temat translatoryki i czego chcieliby się nauczyć. Na koniec lekcji informują, czy ich potrzeby zostały zaspokojone. Dzięki temu nauczyciel wie, co ewentualnie powinien poprawić, aby cele zostały osiągnięte, a uczniowie czuli satysfakcję z uczestnictwa w zajęciach.